

การมีส่วนร่วมของนักศึกษาพัฒนาชุมชนในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เชิงแปรรูปซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการ U2T ของชาวบ้านน้ำทบ ตำบลปลาบ่า อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

Student Participation in the Community Development for Processed Ginger Products Under University to Tambon: U2T Project for Ban Nam Thop, Pla Ba Sub-District, Phu Ruea Sditrict, Loei Province

พลสยาม สุนทรสนธิ^{1*} นัยนา อรรถนารถ² หทัยรัตน์ หล่มภูเขียว³

Email: kun0898298538@gmail.com

บทคัดย่อ

บ้านน้ำทบเป็นหมู่บ้านเล็กๆแห่งหนึ่ง เป็นทางผ่านที่จะไปเกษตรพื้นที่สูงในเขตอำเภอกู่เรือ ซึ่งมีดอกไม้หนาวพันธุ์สวยงาม หนาแน่นทั้งไม้ดอกไม้ประดับเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาจากสถานที่ต่างๆ บ้านน้ำทบเป็นหมู่บ้านที่มีการปลูกเชิงเป็นอาชีพมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ โดยมีนายทุนมารับซื้อในช่วงระยะเวลาแต่ละรุ่นของเชิง ผู้ศึกษาพร้อมด้วยนักศึกษาพัฒนาชุมชนได้ลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกที่แปรรูปเชิงกัน เช่น ทำน้ำชง และเชิงผงสำเร็จรูป เป็นต้น หลังจากที่ได้ศึกษาวิธีการแต่ละขั้นตอนและกระบวนการในการแปรรูปโดยมีวิทยากรมาให้ความรู้และนำสู่การปฏิบัติ โครงการนี้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมโครงการU2T (หนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งตำบล) ของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) โดยมีนักศึกษามีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์(โลโก้)เพื่อเพิ่มเชื่อมั่นให้กับลูกค้าที่นำไปบริโภค ถึงแม้ว่าโครงการU2Tนี้มีระยะเวลา 1 ปี แต่กิจกรรมของกลุ่มสมาชิกเชิงแปรรูปจะยังดำเนินการพัฒนาต่อไป บทความนี้เป็นเชิงพรรณนาวิเคราะห์(Descriptive Analysis) และ เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) หรือPAR โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1.) เพื่อศึกษาวิธีการทำการแปรรูปเชิงของกลุ่มสมาชิก 2.) เพื่อศึกษาการส่งเสริมออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมาชิก และ3.) เพื่อศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าของกลุ่มสมาชิก ผลจากการสัมภาษณ์โดยเจาะจงกลุ่มสมาชิกที่มาร่วมในการทำเชิงแปรรูป 20 คน โดยไม่เป็นการปรากฏว่า ทุกคนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่ได้มีส่วนร่วมทั้งกับนักศึกษา และสามารถเพิ่มรายได้อีกระดับหนึ่งจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมาชิก

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การส่งเสริม ผลิตภัณฑ์แปรรูป

Abstract

Ban Nam Thop is a small village located in the pathway to the Phu Ruea High Altitude Agricultural Experiment Station which has a variety of beautiful winter flowers and garden plants to welcome tourists from various places. It is a village that has been cultivating ginger as a profession since the ancestor's time in which suppliers coming to buy. The researcher along with community development students went to the area to survey and collect data from members of the community who processed ginger, such as making ginger juice and instant ginger powder, etc. After learning the methods of each step and the process of processing ginger with a knowledge provider to give information and put it into practice. University to Tambon: U2T Project is under the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. The students were joined to create a product design (logo) to urge the customers who buy it. While, this U2T project had a period of 1 year, the participation had remained which aimed to develop the ginger products of the community. This article was a descriptive analysis and participatory action research or PAR with the following objectives: 1) to study the methods of processing ginger of the community, 2) to study the promotion of product design of the community, and 3) to study value added to the products of the community. The results of an interview with a group of 20 members who participated in the making of processed ginger, presented that everyone was satisfied with the activities they had involved with the students and can increase another level of income from selling the products of the community.

Keywords: community participation, community development, processed products

¹ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป (สาขาพัฒนาชุมชน) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² สาขาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

³ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ความนำ

อำเภอภูเรือเป็นอีกอำเภอหนึ่งในจังหวัดเลยที่มีการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรมากทั้งไม้ผลไม้ประดับ เพราะมีอากาศแล
อุณหภูมิที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของผลผลิตกับพืชผลดังกล่าวนี้ และมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอีกมากมาย โครงการนี้เป็น
การส่งเสริมกิจกรรมในการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านน้ำทบซึ่งเป็นหนึ่งใน 3,000 ตำบล ที่อยู่ในพื้นที่ตำบลปลาปาก อำเภอภูเรือ
เป็นการสนองนโยบายของกระทรวงและเป็นพันธกิจของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่จะต้องรับผิดชอบ นั่นคือโครงการU2T

U2T ย่อมาจากคำว่า University to Tambon (หนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งตำบล) เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากปณิธานของ
กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม(อว.)ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐดำเนินกิจกรรมหลังจากที่มีโรค
ไวรัสโคโรนาระบาด เป็นโครงการที่สร้างอนาคตให้กับ 3,000 ตำบลทั่วประเทศ รวมทั้งสร้างอนาคต สร้างโอกาส สร้างรายได้ให้กับ
นักศึกษาและประชาชน 60,000 คน ที่ อว.จ้างงาน โดยแบ่งเป็นบัณฑิตจบใหม่ไม่เกิน 3 ปี 30,000 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 จำนวน
15,000 คน และประชาชนอีก 15,000 คนโดยโครงการนี้ เป็นโครงการจ้างงาน นิสิตนักศึกษา บัณฑิตจบใหม่และประชาชนจำนวน
60,000 คน แบ่งเป็นบัณฑิตจบใหม่ไม่เกิน 3 ปี 30,000 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 จำนวน 15,000 คน และประชาชนอีก 15,000 คน
ให้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ระดับตำบลทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดการสร้างงานและพัฒนาแก้ไขปัญหาและเศรษฐกิจของตำบลแบบพุ่งเป้า
ดำเนินการ 1 ปี ใน 3,000 ตำบลทั่วประเทศ ครอบคลุมทุกภาคทุกจังหวัด มีอาจารย์มหาวิทยาลัย 76แห่งร่วมลงพื้นที่สำรวจและหา
แนวทางช่วยเหลือตอบโจทย์ชุมชน

กลุ่มสมาชิกหมู่บ้านน้ำทบทำอาชีพปลูกพืชเป็นหลักมาเป็นเวลานาน ได้รวมกลุ่มกันหารายได้เสริมจากผลผลิตด้วยการแปรรูป
ซึ่งที่เหลือนายทุนมารับหรือซึ่งที่ไม่ผ่านมาตรฐาน ด้วยการนำน้ำซังสมุนไพร และซังผงโดยมีนักศึกษาและบัณฑิตที่จบใหม่มีส่วน
ร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างแบรนด์เป็นของชุมชน อันจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นรายได้กลับมาสู่กลุ่มสมาชิก

การศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) หรือ PAR คือการลงพื้นที่วิจัยโดยกลุ่มบุคคลร่วมกันเรียนรู้เพื่อ
รู้จักตัวเอง ชุมชน และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เห็นปัญหาและทางแก้ โดยการลงมือปฏิบัติโดยตัวเองจนเกิดองค์ความรู้

เชิงปฏิบัติการ หมายถึง การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลในขั้นตอนต่างๆของการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการทำการแปรรูปซังของกลุ่มสมาชิก
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมาชิก
3. เพื่อศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าของกลุ่มสมาชิก

วิธีดำเนินการศึกษา

ผู้เขียน, บัณฑิตที่จบใหม่, นักศึกษาปี2 และปี3 ได้ทำการลงพื้นที่ด้วยการนำกลุ่มสมาชิกแปรรูปซังและวิทยากรมาสาธิตใน
กระบวนการทำซังแปรรูป 2 อย่างคือ น้ำซังสมุนไพร และซังผงสำเร็จรูป ได้ศึกษาด้วยการสังเกตและลงมือทำร่วมกับกลุ่มสมาชิก 20 คน
ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย เรียกว่าการลงมือปฏิบัติจริง และการมีส่วนร่วมทั้งนักศึกษาและกลุ่มสมาชิก พร้อมซักถามวิทยากรในข้อสงสัย
ตั้งแต่เริ่มต้นของวิธีทำงานถึงการบรรจุและติดโลโก้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบโดยบัณฑิตจบใหม่และนักศึกษาพัฒนาชุมชน ตลอดการพูดคุย
กับกลุ่มสมาชิกเกี่ยวกับการแปรรูปสินค้า การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด (ร้านค้าที่จำหน่าย) แล้วคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็น
บทสรุปของผลการศึกษาครั้งนี้

การแปรรูป (Processing) หมายถึง การเก็บรักษาอาหารหรือแปรรูปอาหารทำให้อยู่ได้นานโดยไม่บูดเสีย และผลของการ
ถนอมอาหารจะช่วยยืดอายุอาหาร การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสี กลิ่น รส เนื้อ สัมผัส และ ยังคงคุณค่าทางโภชนาการของอาหาร
ไว้ การถนอมอาหารเป็นกระบวนการของการแปรรูป ด้วยวิธีหลายอย่าง เช่น การดอง การแช่แข็ง การตากแห้งและการเชื่อม เป็นต้นซิง
(Ginger) เป็นพืชล้มลุก มีเหง้าใต้ดิน เปลือกนอกสีน้ำตาลแกมเหลือง เนื้อในสีนวลมีกลิ่น ซึ่งมีสรรพคุณทางร่างกายมากมาย

ขั้นตอนกระบวนการการกระทำซังแปรรูป

การแปรรูปต้มน้ำซัง น้ำซังที่มีอายุประมาณ 8-12 เดือน (ตามอายุของมัน) มาล้างให้สะอาด ปอกเปลือกซังออก ทูบให้แตก
แต่ไม่ต้องแหลก หรือจะหั่นเป็นแว่นก็ได้ ต้มน้ำให้เดือดแล้วใส่ซังที่เตรียมไว้ลงไป 15-20 นาที หรือไฟให้อ่อนลงอีก 20-30 นาที แล้วดับ

ซิงออก เติมน้ำตาลทราย น้ำตาลทรายทรายแดง หรือน้ำตาลทรายกรวดก็ได้ ทั้งไว้ให้เย็นแล้วกรอกใส่ขวดหรืออุปกรณ์ที่เตรียมไว้ โดยอัตราส่วนผสม ซิง 2 กิโลกรัม น้ำ 20 ลิตร และน้ำตาลทราย 1 กิโลกรัม (ถ้าต้องการกลิ่นหอมของใบเตยใส่ไปพร้อมกับซิง)

การแปรรูปซิงผง นำซิงแก่อายุ 1 ปี มาล้างน้ำให้สะอาด ปอกเปลือกออกให้หมด แล้วตำให้ละเอียด หรือใช้เครื่องปั่น จากนั้นนำซิงด้วยผ้าฝ้ายกรองเพื่อแยกเนื้อกับน้ำออกจากกัน เอาเฉพาะน้ำ แล้วไปเคี่ยวหรือกวนบนกระทะด้วยไฟปานกลางประมาณ 2-3 ชั่วโมง จนเหนียวพอจนได้ที่แล้วนำมาเทใส่ถาดทิ้งไว้ 5-10 นาทีก็จะแข็งตัว ใช้ตะแกรงร่อนเอาเป็นผงที่เหลือจะเป็นเกล็ด แล้วบรรจุใส่ภาชนะที่เตรียมไว้เช่น ถุงบรรจุ ขวดแก้ว ขวดโหล หรือกระปุก โดยอัตราส่วนผสม น้ำซิง 1 ส่วน ต่อน้ำเปล่า 1 ส่วน และน้ำตาลทราย 1 ส่วน (หรือจะผสมน้ำผึ้งก็ใส่ตอนกำลังเคี่ยว)

“ซิง” สมุนไพรไทยคู่ครัวที่สามารถหาได้ง่าย นอกจากใช้ประกอบอาหารแล้ว ยังมีสารต้านอนุมูลอิสระช่วยเสริมภูมิคุ้มกันให้ร่างกายได้อีกด้วย อีกทั้งยังนิยมนำไปต้ม หรือสกัดเป็น “น้ำซิง” สำหรับดื่มเพื่อสุขภาพ ประโยชน์ของน้ำซิงสามารถช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วยได้ อีกทั้งยังมีสรรพคุณดี ๆ อีกมากมาย

ประโยชน์ของน้ำซิง

น้ำซิงอุดมไปด้วยคุณค่าของวิตามินและแร่ธาตุที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น วิตามินเอ, วิตามินบี 1, วิตามินบี 2, วิตามินซี, ธาตุฟอสฟอรัส, ธาตุแคลเซียม เป็นต้น ในปัจจุบัน “ซิง” ถูกนำมาสกัดเป็นเครื่องดื่มสำเร็จรูปสำหรับดื่มได้อย่างสะดวก บางคนก็อาจนำซิงมาต้มเป็นเมนูน้ำซิงร้อน ๆ เพื่อสุขภาพ แต่หากใครไม่ชอบกลิ่นสมุนไพรซิง ก็สามารถนำไปผสมกับน้ำผึ้งเพิ่มรสชาติหอมหวานก็ได้เช่นกัน ซึ่งประโยชน์ของการดื่ม จะช่วยบำรุงลำไส้ และช่วยให้ระบบขับถ่ายทำงานได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีสรรพคุณด้านอื่นๆ ที่มีผลดีต่อร่างกายอีกมากมาย ยกตัวอย่างเช่น

1. กระตุ้นระบบย่อยอาหาร น้ำซิงร้อน ๆ จะมีฤทธิ์ช่วยกระตุ้นระบบการย่อย บรรเทาอาการระคายเคืองในกระเพาะอาหาร หากใครมีอาการอาหารไม่ย่อย รู้สึกจุกเสียดท้อง แน่นเฟ้อ หรือท้องอืด สามารถกินน้ำซิงเพื่อช่วยบรรเทาได้
2. ยับยั้งการเติบโตของเชื้อโรค ในน้ำซิงมีสารที่เรียกว่า “จิงเกอร์รอล” (Gingerol) ทำหน้าที่ช่วยยับยั้งการเติบโตของพยาธิ และแบคทีเรียช่วยลดโอกาสติดเชื้อในลำไส้ อีกทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกายได้อีกด้วย
3. ลดอาการอักเสบสารต้านอนุมูลอิสระในน้ำซิงนอกจากช่วยชะลอวัยแล้ว ยังสามารถลดอาการอักเสบภายในส่วนต่างๆ ของร่างกาย นอกจากนี้ผลของซิง ตำจนละเอียด แล้วนำไปพอกบาดแผล จะยังช่วยยับยั้งไม่ให้แผลอักเสบและเป็นหนอง
4. ลดความเสี่ยงเป็นโรคมะเร็ง เนื่องจากน้ำซิงมีสรรพคุณลดอาการอักเสบของเซลล์ต่างๆ จึงทำให้มีคุณสมบัติช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งในร่างกาย และลดโอกาสเกิดโรคมะเร็งได้อีกด้วย
5. ลดอาการปวดประจำเดือน ผู้หญิงที่มักประสบปัญหาปวดท้องประจำเดือน ปวดเมื่อยตัว และรู้สึกอ่อนเพลีย สามารถดื่มน้ำซิงเพื่อบรรเทาอาการเหล่านี้ได้ รวมถึงลดอาการท้องเสียในช่วงที่มีประจำเดือน
6. ลดน้ำหนัก น้ำซิงยังมีสรรพคุณช่วยเผาผลาญไขมันในร่างกาย ทำให้ระบบย่อยอาหารทำงานเป็นปกติ ในกลุ่มคนรักสุขภาพจึงนิยมดื่มน้ำซิงร้อน ๆ และควบคุมอาหาร เพื่อช่วยลดน้ำหนักนั่นเอง
7. บำรุงฟันและช่องปาก การดื่มน้ำซิงจะช่วยกำจัดเชื้อโรคและแบคทีเรียในช่องปาก ซึ่งเป็นสาเหตุของฟันผุ หินปูน และโรคเหงือก อีกทั้งยังช่วยบำรุงฟันอีกด้วย หากใครปวดฟันให้น้ำซิงแก่มาบดเป็นผง พอกบริเวณที่ปวดฟันได้เช่นกัน
8. แก้อาการวิงเวียนศีรษะ การดื่มน้ำซิงเป็นประจำทุกวัน จะช่วยให้กระเพาะอาหารทำงานปกติ หากกินอาหารแสลง หรือได้รับสารเคมีบางชนิดจนรู้สึกวิงเวียนศีรษะและคลื่นไส้อยากอาเจียน น้ำซิงก็จะช่วยบรรเทาอาการเหล่านี้ได้
9. แก้อาการปวดศีรษะและไมเกรน สารจิงเกอร์รอล (Gingerol) ในซิง มีฤทธิ์ที่ช่วยลดความปวดเมื่อยของกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ และหากรู้สึกปวดศีรษะจากไมเกรน ก็สามารถดื่มน้ำซิงเพื่อบรรเทาอาการปวดให้ลดน้อยลงได้
10. ช่วยแก้หวัด ไอระเหยจากน้ำซิงร้อน ๆ ช่วยแก้หวัดและอาการคัดจมูกได้ ทำให้ทางเดินหายใจโล่งขึ้น หากไอและมีเสมหะ การจิบน้ำซิงจะช่วยลดอาการไอและเจ็บคอ

การส่งเสริมออกแบบผลิตภัณฑ์

การส่งเสริม (Promotion) คือ เกื้อหนุน อุดหนุน ช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น เช่น ส่งเสริมการลงทุน ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ เป็นต้น เนื่องจากชุมชนบ้านน้ำทับได้ทำซิงแปรรูปเป็นอาชีพเสริมมาหลายปี แต่ไม่มีตราสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าชุมชน ดังนั้นนักศึกษาและกลุ่มสมาชิกจึงช่วยกันออกแบบตราสัญลักษณ์ขนาดที่เหมาะสมกับภาชนะที่บรรจุ เช่น ขวดพลาสติกที่บรรจุน้ำซิง ถุงพลาสติก และขวดโหลที่บรรจุซิงผง ในรูปแบบสติ๊กเกอร์ มีโลโก้ คือรูปซิง ชื่อกลุ่มสมาชิก วันเดือนปีที่ผลิต นั้นหมายถึงการมีส่วนร่วมของนักศึกษาที่พัฒนาระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปไปพร้อมกับกลุ่มสมาชิก/ชุมชน

โลโก้ (Logo) คือ เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ เป็นผลของการออกแบบกราฟิกที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ (Symbolism) เป็นภาพสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ช่วยสร้างเอกลักษณ์ แก่สินค้าและบริษัทของตน โดยวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อให้มีเอกลักษณ์แบบเฉพาะของตนเอง สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ และเพื่อให้ผู้พบเห็นจดจำง่าย เกิดความน่าเชื่อถือ หรือตราตรึงผู้บริโภคตลอดไป

ประโยชน์ของโลโก้

1. สามารถใช้สื่อสารข้อมูลข่าวสารในช่วงเวลาที่สั้น ทั้งนี้เนื่องจากมีความชัดเจนมากกว่าใช้ข้อความ
2. ใช้พื้นที่น้อยกว่าการใช้ข้อความหรือวลี ขนาดของสัญลักษณ์สามารถย่อ/ขยาย ได้ตามขนาดที่ต้องการ
3. มีการนำไปใช้อย่างสากล เนื่องจากสามารถที่จะสื่อความหมายให้ผู้มาเยือน ที่ไม่เข้าใจภาษาท้องถิ่นเข้าใจได้
4. สามารถทำให้กลุ่มลูกค้า จดจำได้ง่ายขึ้นและสื่อให้เห็นถึงควมมีเอกลักษณ์ทางธุรกิจ
5. เป็น Band name ทางการตลาด ที่สร้างความน่าเชื่อถือ และภาพพจน์ที่ดี

การมีส่วนร่วม (Participation) คือ การทำงานแบบมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนา เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วม หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ วันชัย วัฒนศัพท์ (2549)

การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่บุคคล หรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ต่างๆหรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิผลขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้นในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย จุฬารักษ์ โสตะ (2543)

การสร้างมูลค่าเพิ่ม

มูลค่าเพิ่ม (Value added) เป็นค่าที่เริ่มใช้ใน ทางเศรษฐศาสตร์ (Economics) ที่อธิบายถึงมูลค่าหรือ ราคาของผลผลิตที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการผลิต หรือเป็นผลลัพธ์ที่ได้รับเกินจากสิ่งที่คาดหวังไว้ในตอนต้น ซึ่งหากนิยามตามการเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจ หมายถึง อัตราส่วนระหว่างผลประโยชน์ที่ลูกค้าได้รับกับต้นทุนที่ เสียไป โดยผล อีกนัยหนึ่ง การสร้างมูลค่าเพิ่ม (value added) หมายถึง การนำทรัพยากรไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าได้ สูงสุด มูลค่าทางเศรษฐกิจ เกิดขึ้นได้ เมื่อผู้บริโภคพึงพอใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ และยังถ้า ผลิตภัณฑ์มีคุณค่าทางด้านต่างๆต่อผู้บริโภคมากขึ้น ในการตอบสนองความคาดหวังในอนาคต ผู้บริโภคก็พร้อมที่จะซื้อด้วยความมั่นใจและสบายใจเช่นกัน

การสร้างมูลค่าในที่นี้จะเน้นไปที่แนวทางในการพัฒนา 2 แนวทางคือ

1. การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิมหรือการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นการสร้างมูลค่าที่เน้นตัวผลิตภัณฑ์ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์เดิมหรือคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยอาศัยการวิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น การสร้างเครื่องหมายการค้า การปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ การสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ การสร้าง ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นนวัตกรรม การสร้างผลิตภัณฑ์ทางเลือกสำหรับผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มหรือผลงานที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น

2. การขยายตลาดหรือการหากลุ่มเป้าหมายใหม่เป็นการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์หรือการ บริการโดยมุ่งเน้นไปที่ตลาดหรือกลุ่มบริโภคที่เป็นเป้าหมาย เฉพาะ มีการคาดการณ์และบริหารความเสี่ยง ล่วงหน้าก่อน การขยายตลาดซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากการวิจัยตลาดและ พฤติกรรมของผู้บริโภคพร้อมกับการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด ตัวอย่างผลิตภัณฑ์และการ

การสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นการต่อยอดของสินค้าเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในกรณีศึกษาผลิตภัณฑ์แปรรูปขิงของกลุ่มสมาชิกบ้านน้ำพันนี้เป็นโครงสร้างการผลิตที่ไม่ใหญ่เกินไป และไม่เล็กเกินไป เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนเองและจำหน่ายเอง แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย อีกอย่างคือตราสัญลักษณ์ยังไม่มี จึงทำให้ผู้บริโภคขาดความเชื่อถือในคุณภาพและไม่สนใจเท่าที่ควร ในการมีส่วนร่วมของบัณฑิตจบใหม่และนักศึกษาครั้งนี้ เป็นการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมาชิกทั้ง 2 ทาง คือ

1. การสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ เน้นผลงานเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นโดยการสร้างตราสัญลักษณ์ (โลโก้) เพื่อเพิ่มสีสันและความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้ามี มีเดือน ปีที่ผลิต และ

2. การขยายตลาด เช่น นอกจากลูกค้าในกลุ่มตำบลปลาบ่าแล้ว ขยายออกไปในตัวอำเภอภูเรือเช่นร้านค้าของชำต่างๆ ร้านของที่ระลึกท้องถิ่น และมีการสร้างเพจของกลุ่มสมาชิกอีกด้วย

ผลการศึกษา

จากการลงพื้นที่การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นกระบวนการเชิงแปรรูปของกลุ่มสมาชิก การออกแบบสร้างสัญลักษณ์ (โลโก้) ให้กับผลิตภัณฑ์ ทั้งการขยายตลาดสินค้าชุมชนของนักศึกษาจบใหม่และนักศึกษาพัฒนาชุมชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมครั้งนี้ ตลอดจนการสัมภาษณ์กลุ่มสมาชิก 20 คน แบบไม่เป็นทางการ เช่นมีความรู้ความเข้าใจ สามารถลงมือปฏิบัติได้ตามขั้นตอนเชิงแปรรูปมากน้อยอย่างไร การมีส่วนร่วมของนักศึกษามาชช่วยออกแบบผลิตภัณฑ์ตราสัญลักษณ์/โลโก้ และการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกลุ่มสมาชิกสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าของกลุ่มสมาชิกด้วยการขยายตลาด คือวางจำหน่ายในร้านของชำทั้งในตำบลและอำเภอในท้องถิ่น เป็นต้น แล้วคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. กลุ่มสมาชิกเชิงแปรรูปทั้ง 20 คนมีความรู้เข้าใจในการทำเชิงแปรรูปทั้งการทำน้ำขิงและขิงผงสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ 80%
2. กลุ่มสมาชิกเชิงแปรรูปทั้ง 20 คนมีส่วนร่วมกับนักศึกษาออกแบบตราสัญลักษณ์/โลโก้ที่เป็นผลิตภัณฑ์น้ำขิงและขิงผงสำเร็จรูปของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 95%
3. กลุ่มสมาชิกเชิงแปรรูปทั้ง 20 คนและนักศึกษามีส่วนร่วมสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์เชิงแปรรูปได้ ด้วยการกระจายสินค้าไปตามร้านขายค้าต่างๆทั้งในตำบลและอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 75%

บทสรุป

บทความนี้เป็นโครงการหนึ่งที่ตอบสนองโครงการu2tตามนโยบายของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับบัณฑิตที่จบใหม่ และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับชุมชนด้วยการต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว หรือการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆให้กับชุมชน (ในช่วงโควิด-19 ระบาด) กิจกรรมนี้ได้จัดขึ้นเมื่อเดือนกันยายน 2564 จากการมีส่วนร่วมของบัณฑิตจบใหม่และนักศึกษาศาสาพัฒนาชุมชนปี2และ3ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยกับกลุ่มสมาชิกแปรรูปขิงบ้านน้ำทบ เริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการขั้นตอนการผลิตคือการแปรรูป เป็นน้ำขิง และขิงผงสำเร็จรูป การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการออกแบบโลโก้ตราผลิตภัณฑ์แบรนด์ของกลุ่มสมาชิก การขยายสินค้าสู่ตลาดในอำเภอภูเรือ และการสร้างเพจกลุ่มสมาชิกในโลกออนไลน์ เป็นการต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าชุมชนและความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคอีกด้วย

ประมวลภาพกิจกรรม

ภาพที่ 1 การทำความสะอาดขิง

ภาพที่ 2 การต้มน้ำขิงและเคี่ยวน้ำขิง

ภาพที่ 3 การระบายความร้อนเพื่อจะร่อนเอาผง

ภาพที่ 4 ขิงผงสำเร็จรูปที่ได้จากการร่อน

ภาพที่ 5 ตราสัญลักษณ์ (โลโก้) ด้านหน้า

ภาพที่ 6 ตราสัญลักษณ์ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

ภาพที่ 7 กลุ่มสมาชิก บัณฑิตจบใหม่และนักศึกษา ชูโลโก้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านน้ำทบ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มคนรักภูเรือ. (2555, 24 มิถุนายน). การทำขิงผง. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/142960>
- โครงการส่งเสริมพัฒนาตลาดอิเล็กทรอนิกส์ SMEs. (2561, 8 พฤศจิกายน). โลโก้คืออะไร มีประโยชน์อย่างไร. สืบค้นจาก <https://www.smego.rmutt.ac.th/2017/11/08/logo->
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564, 14 กรกฎาคม). ประโยชน์ของขิง. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/health-and-beauty/2139357>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564, 23 พฤศจิกายน). “U2T” มหาวิทยาลัยสู่ตำบล ความสำเร็จของการพลิกวิกฤติเป็นโอกาสสร้างรากฐาน
พลิกโฉมประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/entertainment/detail/9640000115923>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). การสร้างมูลค่า. สืบค้นจาก <http://designtechnology.ipst.ac.th/sites>2020/01>
- สาร มหัทธงค์. (2556, 20 พฤศจิกายน). เทคนิคการมีส่วนร่วม. สืบค้นจาก www.facebook.com/techniques/posts/765832483430524/